
Advies

Blue Deal Nota

Gemeenschappelijk advies over het ontwerp van Blue Deal nota

Datum van goedkeuring	10/06/2025
Volgnummer	2025 013 (Minaraad) 2025-06 (SALV)
Coördinator + e-mailadres	Wim Van Gils, wim.van.gils@minaraad.be
Co-auteur + e-mailadres	Annick Lamote, alamote@serv.be Koen Carels, kcarels@serv.be

Inhoudstafel

Inhoudstafel	2
Krachtlijnen	3
Procesbeschrijving.....	4
Situering	5
Advies	6
1 Leeswijzer	6
2 Algemene appreciatie.....	6
3 Strategische doelstellingen en processen	7
3.1 Doelen en processen in uitvoering van de Kaderrichtlijn Water	7
3.2 Doelen en processen voor waterzekerheid.....	12
4 Financiering.....	16
4.1 Vooropgestelde overheidsmiddelen ontoereikend voor grote uitdagingen .	16
4.2 Aanbevelingen voor meer concrete invulling.....	18
4.3 Kostenbesparing via meer efficiëntie en onderlinge afstemming	20
4.4 Alternatieve financieringsbronnen.....	22
5 Governance.....	23
6 Afstemming met andere beleidsclusters	25
6.1 Bodembeleid	25
6.2 Ruimtelijk beleid.....	26
6.3 Landbouwbeleid	27
6.4 Natuur.....	28
6.5 Industrieel beleid.....	28
6.6 Onderzoek en Innovatie	29
6.7 Burgers.....	29
6.8 Adaptatie en gezondheid	29
Bibliografie	30
Bijlage	33

Krachtlijnen

De **Blue Deal nota** beschrijft de doelstellingen, de structurele financiering, de beleidslijnen en de maatregelen in het waterbeleid en dit zowel voor waterkwaliteit als waterzekerheid. Daarbij moeten ook de verbanden met de andere beleidsdomeinen in beeld worden gebracht. In dit advies bundelen de Minaraad, SERV en SALV hun aanbevelingen over het ontwerp voor de eerste Blue Deal nota.

De raden vragen om **meer concrete doelen** in uitvoering van de Kaderrichtlijn Water, en vooral een **krachtig en gedragen proces** om daartoe te komen. Daarbij kan best uitgegaan worden van het gemeenschappelijk belang van een betere waterkwaliteit, terwijl een goede onderbouwing de juridische robuustheid en de haalbaarheid verzekert. Die doelen moeten vervolgens doorwerken naar alle sectoren, met **garanties voor de doelbereiking**.

Ook voor **waterzekerheid** is er nood aan meer duidelijkheid over de doelstellingen, én aan meer ambitie om de risico's voor de maatschappij ten gevolge van droogte en overstromingen te doen dalen. De raden vragen om de **sponsdoelstellingen** uit te werken als taakstellende doelen voor gebiedsgerichte processen, om de financiering voor ruimte voor de rivieren te garanderen, om de uitvoering van maatregelen in steden en dorpen te versnellen, én om de gebiedsgerichte werking rond sponslandschappen op te schalen. Verder is er nood aan **één strategisch plan waterbevoorrading**, gericht op alle waterbronnen, rekening houdende met de noden van alle sectoren, en gebaseerd op het principe "water efficiency first".

Het ambitieniveau is enkel haalbaar met de nodige middelen en effectieve maatregelen. De overheidsmiddelen die nu vooropgesteld worden zijn ontoereikend voor de grote uitdagingen. Het financieringsluik van de Blue Deal zou op hoofdlijnen moeten aangeven wat de *gap* is tussen de doelstellingen uit de derde stroomgebiedbeheerplannen en het doelbereik met het huidige beperkte budget. Zeker de komende jaren zijn de budgetten voor de Blue Deal heel beperkt. Dat is problematisch want **de kosten van niets doen zijn groter dan de kosten van actie**.

Om kosten te besparen adviseren de raden om efficiëntiewinsten in de publieke waterzuivering beter te benutten en om **RIO-subsidies en het Lokaal Pact om te vormen** tot instrumenten die sturen op doelen. De financiering van het Lokaal Pact mag in geen geval gebeuren met veel te beperkte Blue Deal middelen. De nota somt heel wat koppelkansen met andere beleidsclusters op, maar de verkokering van budgetten maakt het moeilijk om geïntegreerd en samenhangend te werken. Om **gebiedsgerichte werking** te bevorderen stellen de raden voor te onderzoeken hoe middelen vanuit verschillende beleidsclusters op een transparante en efficiënte manier kunnen ingezet worden.

Tenslotte doen de raden aanbevelingen om de **koppelkansen te verbeteren** met het beleid inzake ruimte, bodem, natuur, landbouw, industrie, onderzoek en innovatie, klimaatadaptatie en gezondheid.

Procesbeschrijving

Datum adviesvraag	2 mei 2025
Naam adviesvrager + functie	Bernard De Potter, Voorzitter van de CIW
Rechtsgrond van de adviesvraag	Waterwetboek, Artikel 1.6.1.1.
Adviestermijn	9 juni 2025
Samenwerking	SERV en SALV
Overlegcommissie	Wergroep 'Ruimte en Water'
Vergaderingen: soort + datum	– Toelichting door een delegatie van CIW, op 6 mei; – Werkgroepsvergaderingen op 15, 21 en 27 mei; – Start schriftelijke procedure voor adviesvaststelling op 2 juni; – Amendementenvergadering op 5 juni; – Goedkeuring in de drie adviesraden op 10 juni 2025.

Situering

- [1] In de strijd tegen waterschaarste en droogte lanceerde de vorige Vlaamse regering in 2020 de **Blue Deal**. Dit plan bevat meer dan 70 acties en 400 projecten die inzetten op ontharding, meer vernatting en maximaal circulair watergebruik. Deze Blue Deal was opgezet als een tijdelijk programma, en werd grotendeels gefinancierd met Europese middelen. Er is echter nood aan een structureel beleid inzake waterschaarste en droogte, zoals ook bleek uit het expertenrapport Weerbaar Waterland. Daarom nam diezelfde Vlaamse regering in 2023 het initiatief om de Blue Deal decretaal te verankeren. Ze wijzigde hiertoe een aantal bepalingen uit het Waterwetboek inzake de Waterbeleidsnota, die voortaan Blue Deal nota wordt¹.
- [2] Een belangrijk verschil tussen de waterbeleidsnota en de Blue Deal nota is de plaats in de beleidscyclus: de waterbeleidsnota was een legislatuuroverschrijdende beleidsnota, gekoppeld aan de zesjaarlijkse stroomgebiedbeheerplannen. De Blue Deal is expliciet gebonden aan de legislatuur en heeft dus een sterker politiek karakter.
- [3] Inhoudelijk moet de Blue Deal nota zich uitspreken over de **doelstellingen**, de **structurele financiering**, de **beleidslijnen** en de **maatregelen** in het waterbeleid en dit zowel voor **waterkwaliteit** als **waterzekerheid**. Daarbij moeten ook de verbanden met de andere beleidsdomeinen in beeld worden gebracht. Het decreet somt specifieke maatregelen op die minstens aan de orde zijn inzake **duurzaam watergebruik** en om de risico's op **wateroverlast** en **waterschaarste** door droogte te verminderen².
- [4] De ontwerp Blue Deal nota waarover dit advies handelt, is de **eerste in zijn soort**, en is maar ten dele vergelijkbaar met eerdere waterbeleidsnota's en de eerste Blue Deal. De uitdaging is groot, want de inhoudelijke reikwijdte is zeer breed, en de verbanden tussen doelen, instrumenten en financiering zijn veelvuldig en complex.
- [5] De **urgentie** van de problemen maakt dat ook de verwachtingen hoog zijn: de afgelopen jaren zijn gekenmerkt door opeenvolgende periodes van extreme weersomstandigheden die voelbaar impact hebben op de natuur, burgers en (landbouw)bedrijven. Deels onder impuls van de eerste Blue Deal, zijn veel initiatieven ontstaan die elk op hun manier proberen bij te dragen aan de oplossingen voor de waterzekerheid. Ook in het waterkwaliteitsbeleid is er nood aan een bijstelling, omdat het beleid, niet de verwachte vooruitgang boekt. Terwijl het bereiken van de doelstellingen belangrijk is voor het gedeeld belang van een gezond leefmilieu, maar ook omwille van juridische risico's voor Vlaanderen en voor de vergunningverlening³.

¹ Zie MINARAAD, SERV en SALV (2023b)

² Waterwetboek, artikel 1.6.1.1

³ MINARAAD (2024a)

Advies

1 Leeswijzer

- [6] De raden hebben ervoor geopteerd om zich te focussen op drie samenhangende kernpunten:
- de doelstellingen verbonden aan de Kaderrichtlijn Water, de processen die daartoe moeten leiden, en de doorwerking van de doelen in instrumenten en plannen;
 - dezelfde doelen en processen voor waterzekerheid;
 - de financiering.

Daarnaast zijn een reeks opmerkingen opgenomen over de *governance* en over de relaties met andere beleidsclusters.

2 Algemene appreciatie

- [7] **Overheidsmiddelen ontoereikend voor grote uitdagingen.** De overheidsmiddelen voorzien voor de Blue Deal zijn veel te beperkt in vergelijking met de uitdagingen. In globa gaat het om 285 miljoen euro over heel de legislatuur. Zeker de eerstkomende jaren zijn de budgetten voor de Blue Deal heel erg beperkt. De raden vinden dit problematisch want de kosten van niets doen zijn groter dan de kosten van actie.
- [8] **Vroege betrokkenheid is positief.** De raden appreciëren dat ze de kans hebben om zoals decretaal voorzien, te adviseren voor de goedkeuring door de Vlaamse regering. Dit verruimt, naar zij hopen, de impact van het advies.
- [9] **Versterk het motiverend en mobiliserend karakter van de nota.** De aanpak van de problemen inzake waterkwaliteit en waterzekerheid vraagt een krachtdadige aanpak, waarbij stakeholders worden gemotiveerd en gemobiliseerd om samen vooruitgang te boeken. De Blue Deal nota kan op dat vlak concreter, want het ontwerp bevat op te veel plaatsen vage bewoordingen. De raden vragen om meer duidelijkheid over de lange termijn visie, de concrete doelen, de budgetten en de doorwerking naar concrete processen, programma's en beleidsinstrumenten, en om sterker verbanden te leggen met de maatschappelijke belangen.
- [10] **Evalueer Blue Deal 1.0.** De ontwerpnota stelt uitdrukkelijk verder te bouwen op de eerste Blue Deal, maar de raden missen een evaluatie van de effectiviteit van ingezette middelen in acties, en ook van de realisatie van de beleidsvoornemens, waarvan er verschillende nog niet uitgevoerd zijn.
- [11] **Ontwikkel de verbanden met de *Water Resilience Strategy*.** De ontwerpnota kon nog geen rekening houden met de Europese *Water Resilience Strategy*, en ook bij dit advies bleek de tijd te kort voor een grondige verwerking. De raden verwachten dat de verbanden met deze strategie in de definitieve Blue Deal nota volwaardig aan bod komen. Ze zien belangrijke koppelkansen waarbij Vlaanderen, door de ervaring met de eerdere

Blue Deal een voortrekkersrol kan spelen. De raden vragen om ook de verbanden met de Europese meerjarenbegroting te leggen.

- [12] **Versnel effectief de uitvoering van de maatregelen uit de derde stroomgebiedbeheerplannen:** de intentie om maatregelen uit de derde stroomgebiedbeheerplannen te versnellen, is opgenomen in de ontwerpnota (p11), maar de raden vragen om hier ook effectief werk van te maken, de (bijkomende) financiering ervan te verduidelijken en de opvolging transparant te maken in de bestaande rapportering over de uitvoering van de plannen.

3 Strategische doelstellingen en processen

3.1 Doelen en processen in uitvoering van de Kaderrichtlijn Water

3.1.1 Doelstellingen

- [13] **Concrete doelen en een krachtig en gedragen proces zijn nodig voor juridische robuustheid en maatschappelijk draagvlak.** De ontwerpnota herhaalt de intentie om een ‘doelfasering’ uit te werken, door in de stroomgebiedbeheerplannen minder strenge milieudoelstellingen op te nemen⁴, gekoppeld aan een verbeterstrategie. De Kaderrichtlijn Water (KRW) biedt de mogelijkheid voor een vorm van doelfasering, ook na 2027. Echter, de voorwaarden hiervoor zijn streng en de bewijslast is hoog. Vlaanderen zal een zeer solide en gedetailleerde onderbouwing per waterlichaam moeten leveren, aantonen dat alle mogelijke inspanningen zijn geleverd en nog worden geleverd, en dat er geen verdere achteruitgang zal plaatsvinden. De Europese Commissie zal dit nauwlettend in de gaten houden⁵.

De ontwerpnota blijft echter vaag over de verbeterdoelstellingen zelf, en over het proces dat tot de concrete doelstellingen en de verbeterstrategie moet leiden. Het is ook onduidelijk hoe de intentie om de ambitie ‘niet minder sterk’ te maken, moet samen gelezen worden met de vaststellingen:

- dat de doelen van de huidige plannen lager zijn dan die van de voorgaande plannen, die op hun beurt lager waren dan de doelen uit het Pact 2030⁶;
- dat de doelen van de huidige plannen niettemin niet lijken gehaald te worden, wat de vraag oproept of ze wel haalbaar zijn⁷;
- dat het lagere doelbereik vervolgens het uitgangspunt zou worden voor de nieuwe plannen;

⁴ Zoals voorzien in artikel 4.5 van de Kaderrichtlijn Water

⁵ EC(2025a)

⁶ De tweede stroomgebiedbeheerplannen beoogden de goede toestand in 17 speerpuntgebieden in 2021 en in 56 aandachtsgebieden in 2027 (bron: derde SGBP, 6.3.2.2.1). Het derde (huidige) plan ambieert om 66 speerpuntgebieden in een goede toestand te brengen, waarvan 15 in 2027 (bron: MAPRO derde SGBP, 1.2.2.1. p. 7-8). In [Vizier 2030](#) heeft de toenmalige Vlaamse Regering volgende doelstelling vooropgesteld “*Tegen 2030 is de waterverontreiniging beperkt en de hydromorfologie hersteld zodat het behalen van de goede toestand in de meeste Vlaamse waterlopen en grondwaterlagen mogelijk worden*”

⁷ MINARAAD, SERV en SALV (2021), §24

- dat de ontwerpnota onduidelijk is over de financiering voor de noodzakelijke maatregelen (zie [51]);
- dat er ook weinig doortastende verbeteringen in de *governance* worden aangekondigd, die zouden kunnen leiden tot een beter resultaat met de bestaande middelen.

[14] **Concrete doelen, en een krachtig en gedragen proces om daartoe te komen zijn een absolute noodzaak.** Een volwaardige invulling van KRW is nodig vanuit juridisch oogpunt, om aanhoudende discussies met de Europese Commissie, of over vergunningen te voorkomen. Vanuit bestuurlijk oogpunt is een onderbouwd en gemeenschappelijk antwoord op de uitdagingen noodzakelijk. Vanuit maatschappelijk oogpunt is het nodig invulling te geven aan de uitgangspunten ‘haalbaar’, ‘betaalbaar’ en ‘billijk’, om de baten van een betere waterkwaliteit te kunnen boeken en de investeringskost correct toe te wijzen. Wat de bezorgdheid rond betaalbaarheid betreft, vragen de raden om de discussie te objectiveren door voor een reeks maatregelen zowel de kosten, de baten als de mogelijke financieringsbronnen nader in beeld te brengen.

[15] **Ga uit van het gemeenschappelijk belang van een “goede toestand”.** Een betere waterkwaliteit, (zowel fysicochemisch als ecologisch) én een betere kwantitatieve toestand van oppervlakte-en grondwater leveren belangrijke voordelen op voor de hele maatschappij. Een goede toestand van onze watersystemen zorgt voor waterbevoorradingszekerheid voor mens, plant en dier, beschermt ons tegen overstromingen en waterschaarste door droogte en komt de biodiversiteit ten goede. Het is dan ook belangrijk om te streven naar een goede toestand zoals beschreven in de KRW⁸, rekening houdend met de haalbaarheid, betaalbaarheid en billijkheid van de maatregelen. Van de verschillende actoren worden verdere inspanningen gevraagd. Het is belangrijk om helder te communiceren over het gemeenschappelijk belang dat hiermee wordt gediend en over de concrete vooruitgang die het gevolg moet zijn van de som van al deze inspanningen.

[16] **Garandeer de juridische robuustheid.** De uitzonderingsbepalingen waarvan Vlaanderen gebruik wil maken, dienen strikt te worden geïnterpreteerd, in lijn met de bepalingen van de KRW, die Vlaanderen mee heeft goedgekeurd en de interpretatie ervan door het Europees Hof van Justitie, om een rechtszekere invulling van de “minder strenge milieudoelstellingen” te bekomen⁹. Het uitgangspunt uit de ontwerpnota - dat er geen achteruitgang mag optreden ten opzichte van 2027- moet wellicht aangevuld worden. Deze *standstill* bepaling uit de richtlijn is immers van kracht sinds de inwerkingtreding ervan, of ten laatste op het moment van omzetting (2003).

[17] **Zorg ook voor waterkwaliteitsdoelen voor de kustwateren.**

⁸ MINARAAD, SERV en SALV (2021a), §22

⁹ Zie eerdere aanbevelingen in MINARAAD, SERV en SALV (2021a), §23 en 24, en MINARAAD, SERV en SALV (2025), §12 en 13, en de opmerkingen in EC(2025)

3.1.2 Processen

- [18] **Garandeer een kwaliteitsvolle participatie, in een krachtig en gedragen stroomgebiedbeheerplan.** De eerder aangehaalde onduidelijkheden en ambiguïteit moeten uitgeklaard worden om te komen tot onderbouwde stroomgebiedbeheerplannen. De raden vragen om een kwaliteitsvolle participatie bij de concretisering van de doelen, gebaseerd op een gedetailleerde en transparante onderbouwing, die duidelijk maakt dat alle mogelijke maatregelen genomen worden die geen onevenredig hoge kosten met zich brengen. Daarbij moeten de effecten van beslist en toekomstig beleid correct ingeschat worden¹⁰, dienen de onzekerheden die volgen uit data, aannames, het gebruik van meetnetten en modellen transparant te zijn, en is een evenwaardige betrokkenheid van stakeholders belangrijk.
- [19] **Overleg op Vlaams niveau over Vlaamse beleidskaders en -instrumenten.** Het proces kan leiden tot “gebiedsgerichte” plandoelstellingen, en er is sprake van “een gebiedsgerichte aanpak om zoveel mogelijk actoren te betrekken in het proces”. (p 12) Tegelijkertijd worden vele van de genoemde instrumenten (vergunningen, MAP, PAS, natuurherstelplan, RIO-subsidies, investeringsplannen waterzuivering, ...) op Vlaams niveau bepaald. De afstemming tussen de doelen en deze instrumenten, en het overleg hierover, moet volgens de raden dan ook op Vlaams niveau gebeuren, met de betrokken actoren. Daarbij is het essentieel dat de Vlaamse overheidsadministraties de verkokerde aanpak overstijgen door meer in overleg te gaan met elkaar, zodat verschillende insteken en belangen evenwichtig tegen elkaar kunnen worden afgewogen.
- [20] **Zorg voor een helder kader voor gebiedsgerichte besprekingen.** De raden gaven eerder aan dat ze een volwaardige invulling willen van de gebiedsgerichte betrokkenheid bij het opmaken van de doelen en het maatregelenprogramma, maar dat daarvoor ook een duidelijk kader nodig is¹¹. Zo is het cruciaal dat er duidelijkheid is over de doelen, (en het kader waarbinnen deze met de verschillende actoren besproken en afgestemd kunnen worden, de opzet de reële mogelijkheden tot participatie en de financieringsmogelijkheden voor acties.
- [21] **Investeer in Europees overleg.** De raden adviseren om tijdig, en met voldoende capaciteit, te investeren in het overleg en de besluitvorming op EU niveau. Zo kunnen tijdig kansen of problemen binnen het Europees beleid worden gedetecteerd en aangekaart. Het gaat bij voorbeeld over financieringsmogelijkheden, synergiën of conflicten tussen doelstellingen, of problemen bij de praktische doorvertaling in maatregelen. De raden vragen om binnen de *Common Implementation Strategy* ook afstemming te zoeken over de onderbouwing en invulling van de doelfasering.

¹⁰ MINARAAD, SERV en SALV (2025), §11-13

¹¹ MINARAAD, SERV en SALV (2025), §19

3.1.3 Doorwerking

- [22] **Garandeer de doorwerking van de te bepalen plandoelstellingen naar alle sectoren.** De ontwerpnota legt het verband tussen de plandoelstellingen, de vergunningen van bedrijven, en sectorspecifieke plannen en programma's (p12). Zowel vanuit juridisch, als vanuit maatschappelijk oogpunt, is het essentieel dat de doelen doorwerken naar alle sectoren en beleidsinstrumenten. De Beleidsnota Omgeving kondigt dan ook de opmaak aan van een bindend maatregelenprogramma in de vierde stroomgebiedbeheerplannen¹². Deze aanpak bouwt verder op de 3de stroomgebiedsbeheerplannen, die gebiedsgerichte reductiedoelstellingen bevatten voor de parameters stikstof en fosfor, uitgesplitst tussen doelgroepen. Deze doelstellingen werken door in de waterzuivering, en vormden het uitgangspunt voor het doorrekenen van de nood aan maatregelen in het Mestactieplan (MAP) en het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB).
- [23] De raden steunden die aanpak, en herhalen hun vraag om ook doelstellingen voor andere parameters op te maken, en voor garanties voor de doelbereiking, omdat het halen van de doelstellingen een gedeelde verantwoordelijkheid is. Ze hebben eerder aanbevelingen gedaan die daartoe bijdragen:
- **Publieke waterzuivering:** koppel het investeringsplan van Aquafin aan de doelstellingen van de stroomgebiedbeheerplannen¹³ en bouw sterkere garanties in voor het doelbereik bij de bovengemeentelijke en gemeentelijke rioolbeheerders¹⁴.
 - **Landbouw:** maak duidelijk welke bijdrage wordt verwacht van Programmatische aanpak stikstof (PAS), MAP en GLB, verbeter de inschatting van het effect van de maatregelen en de impactmonitoring, en garandeer de doelbereiking¹⁵.
 - **Bedrijfslozingen:** verzeker dat de nodige capaciteit voor een correcte evaluatie aanwezig is; het evaluatiesysteem moet in eerste instantie focussen op de lozingen met de grootste impact¹⁶, en bij de implementatie mag geen ongelijke behandeling ontstaan tussen bedrijven die wel of niet onder de richtlijn Industriële Emissies (IED) vallen¹⁷.
 - **Zorg voor een goede onderbouwing van “maatregelen die verder gaan dan de best beschikbare technieken (BBT)”:** conform de wetgeving, kunnen aan bedrijven maatregelen opgelegd worden die verder gaan dan BBT. Deze maatregelen moeten passen in het maatregelenprogramma, en dus zowel kosteneffectief als proportioneel zijn. De raden vragen om te verzekeren dat de vernieuwde impactbeoordeling

¹² Brouns (2024), p 150

¹³ MINARAAD en SERV (2022), pagina 3

¹⁴ MINARAAD en SERV (2023), §13-16

¹⁵ MINARAAD (2024a), §21;

¹⁶ De KRW stelt in artikel 11.5 dat “de betrokken vergunningen en toestemmingen onderzocht en zo nodig herzien worden” ... “wanneer uit monitoringsgegevens of andere gegevens blijkt dat de doelstellingen uit hoofde van artikel 4 voor een waterlichaam vermoedelijk niet worden bereikt”

¹⁷ MINARAAD, SERV en SALV (2021a), § 73

bedrijfsafvalwater hieraan tegemoet komt, en om de stakeholders te betrekken bij de uitwerking van deze beoordeling.

- **Diffuse verontreiniging:** zorg voor meer onderzoek en maak ook reductiedoelen op in functie van de gedeelde verantwoordelijkheid, door een screening van andere parameters voor oppervlaktewater- en grondwaterverontreiniging; ontwikkel de verbanden met het luchtbeleid, het mobiliteitsbeleid, het productbeleid, en het beleid rond innovatie en circulaire economie¹⁸.
- **Ecologisch herstel:** maak een herstelprogramma op basis van een heldere analyse van de noden, dat wordt uitgevoerd door de waterbeheerders of door landbeheerders, via aangepaste instrumenten.

De raden pleiten ervoor om de impactmonitoring te verbeteren in de betrokken plancycli, én om een mechanisme in te bouwen waardoor, in het geval van het niet behalen van de vooropgestelde doelstellingen, er garanties zijn om dit op te vangen. Bij voorkeur wordt dit opgevangen door bijsturingen aan het plan zélf, als dat niet kan, dient het elders te worden opgevangen.

[24] **Prioriteer de waterbodemsaneringen.** In de derde stroomgebiedbeheerplannen werd een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) aangekondigd voor de waterbodemsaneringen. De raden steunden die, om de resultaten van de MKBA door te laten werken in de prioritering van de waterbodemsaneringen onderling én in de vraag hoe groot het aandeel van de maatregel 'waterbodemsanering' moet zijn in de finale stroomgebiedbeheerplannen¹⁹.

[25] **Verduidelijk inhoud, proces en timing van de beoogde systeemaanpak en het handelingskader voor bemalingen.** De nota refereert kort naar een beoogde 'systeemaanpak voor robuuste vergunningen' en naar een 'handelingskader voor bemalingen'. De raden vragen om de contouren ervan, het proces dat ertoe moet leiden én de timing te verduidelijken, alsook de relatie met de doelfasering, en de doorwerking naar het maatregelenprogramma en de vergunningverlening. De betrokkenheid van de actoren is essentieel voor het draagvlak.

[26] **Betrek de actoren tijdig bij de implementatie van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater (ERSA).** De ontwerpnota wijst terecht op de uitdaging om de ERSA tijdig om te zetten in Vlaanderen. De raden vragen om dit proces snel aan te vatten, én om de raden tijdig te betrekken bij een aantal cruciale beleidskeuzes²⁰. De raden vragen om in overleg snel werk te maken van de afbakening van de agglomeraties omdat die afbakening een impact zal hebben op de milieu-impact en de kosten. Eén van de kwesties waarover al lang discussie is, is de toepassing van de **uitgebreide producentenverantwoordelijkheid**, op de kosten voor de quaternaire zuivering. Momenteel lopen daarover rechtszaken en

¹⁸ MINARAAD, SERV en SALV (2021a), §76

¹⁹ MINARAAD, SERV en SALV (2021), §81

²⁰ VAN GILS (2024), p 9, "Belangrijke kwesties bij de implementatie voor Vlaanderen".

discussies op EU niveau en ook binnen de raadspartijen bestaan er verschillende invalshoeken in dit debat²¹.

- [27] **Werk verder aan de drinkwaterbescherming:** de ontwerpnota herhaalt een reeks beleidsvoornemens inzake bronbescherming, die reeds zijn opgenomen in de lopende stroomgebiedbeheerplannen en het Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidegebruik . De Minaraad en SALV hebben daarover eerder geadviseerd²².

3.2 Doelen en processen voor waterzekerheid

3.2.1 Doelen

- [28] **Maak de doelstellingen preciezer.** De raden vragen meer duidelijkheid over de waterzekerheidsdoelstellingen: wanneer wordt een fysisch watersysteem als “robuust” beschouwd ? wanneer is een oppervlaktewatersysteem “in evenwicht” ? welke risico-indicatoren wil men gebruiken? welke aannames over klimaatverandering worden gebruikt ? hoe moet de “waterweerbaarheid” in 2050 eruit zien ? Om door te kunnen werken naar het terrein, zijn meer precieze doelen essentieel.
- [29] **Verlaag de risico’s.** De strategische doelstellingen in de ontwerpnota hebben de juiste richting, maar missen vandaag nog ambitie. De doelstelling dat de risico’s “niet verder mogen stijgen”, is voor de raden onvoldoende: op veel plaatsen zijn de risico’s, en de concrete schade ten gevolge van overstromingen en droogte, al té hoog; er is alle reden om in te zetten op maatregelen om deze risico’s daadwerkelijk te doen dalen (zie [47]).

3.2.2 Processen

- [30] **Werk de concrete sponsdoelstellingen zo snel mogelijk uit, als taakstellende doelen voor gebiedsgerichte processen.** Er moet zo snel mogelijk werk gemaakt worden van de concrete sponsdoelstellingen, zoals aangekondigd in de ontwerpnota (p14) en hierbij dient rekening gehouden en met de lessen uit de prioritaire gebieden. Ze vragen ook om beleidsmatig deze doelen te laten doorwerken, niet enkel in prioritaire gebieden, maar ook in de gebiedsgerichte processen die werken aan de “sponslandschappen”, in de peilbesluiten, in de actualisatie van de hemelwater- en droogteplannen (zie [72]). De raden vragen voor een valleibrede aanpak²³, waarin de noden van alle landgebruikers meegenomen worden, en ze allen een “fair share” van de inspanningen doen.

3.2.3 Doorwerking

- [31] **Garandeer de financiering van de kustbescherming, het SIGMA-plan en ruimte voor de rivier.** Voor getijderivieren en de kust zijn de plannen en processen ver gevorderd. Daarom vragen de raden vooral om de financiering te garanderen, zodat de uitvoering

²¹ MINARAAD (2023), p4

²² Zie MINARAAD (2025b) en SALV (2024)

²³ OVINK et al (2022), p. 60

tijdig kan gebeuren. Dezelfde aanbeveling geldt voor de projecten voor ruimte voor de rivier, hermeandering, en vallei-herstel aan de rivieren die niet tijgebonden zijn (zie [56]).

[32] **Versnel de uitvoering in steden en dorpen, en verminder de planlast.** De aanpak van de werf “steden en dorpen” krijgt in de ontwerpnota vorm via de hemelwater- en droogteplannen, die tegen einde 2030 zullen geactualiseerd of herbevestigd worden²⁴. De raden vragen om in samenwerking met de gemeenten, te bekijken hoe de link met de waterzekerheidsdoelen concreet kan gemaakt worden, en hoe de koppeling kan gemaakt worden met de “stedelijke watermanagementplannen” uit de ERS²⁵. De raden vragen om verder te focussen op een versnelling van de uitvoering door lokale besturen (en andere actoren, waar relevant). Dat kan door acties te integreren in plannen, projecten en beleid, en door in deze nota duidelijkheid te scheppen over eventuele bijkomende financiering.

[33] Ondertussen moet vooral gefocust worden op een **versnelling van de uitvoering** van de maatregelen, onder andere door ze beter te integreren in riolerings- en wegenisprojecten, en door duidelijkheid te scheppen over bijkomende financiering van maatregelen (zie [51]).

[34] **Schaal de gebiedsgerichte werking rond sponslandschappen op.** De raden steunen de intentie om op een gebiedsgerichte en geïntegreerde manier in te zetten op sponslandschappen. Ze stellen volgende aanpassingen aan de aanpak voor:

- zorg voor een sterkere thematische integratie; koppel deze processen niet alleen aan waterdoelen, maar ook aan doelen voor natuur, landbouw, erosie, klimaat en bodem;
- garandeer de neutraliteit en deskundigheid van de gebiedsregisseur (zie [72]);
- zorg voor een gefaseerde aanpak binnen een programma; stel prioriteiten op basis van urgentie, hou rekening met de maturiteit van de gebiedscoalities;
- zorg voor voldoende middelen voor de procesondersteuning én de uitvoering; bundel daartoe instrumenten en middelen in een synergiefonds (zie financiering).
- investeer in het daadwerkelijk betrekken van de actoren op het terrein zodat er draagvlak ontstaat voor het gebiedsgericht beleid.

[35] **Zet in op een voorspelbaar en begeleid grondwaterherstel.** De ontwerpnota kondigt een aanpak aan op basis van een waterbalans voor elk grondwaterlichaam, een verbetering van het modelinstrumentarium, waaronder een “klimaatcheck”, en een evaluatie van de huidige vergunningen (p 22).

De raden steunen de doelstelling om daarmee te komen een duurzaam evenwicht tussen gebruik en aanvulling, zoals ook voorzien in de KRW. De raden vragen om met alle betrokkenen te werken aan een integrale grondwaterstrategie die bijdraagt aan een veerkrachtig watersysteem, om zo te zorgen voor een evenwichtig gebruik en een

²⁴ conform de handleiding hierover: https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/beleidsinstrumenten/hemelwater-en-droogteplannen/blauwdruk_hwdp.pdf p14

²⁵ MINARAAD (2023), pagina 3

maximaal aanvullen van deze kostbare hulpbron, zodat we tekorten vóór zijn en alle sectoren verzekerd blijven van water.

In verband met de evaluatie van vergunningen wijzen ze op de nood aan **voorspelbaarheid** in het beleid, zodat er voldoende tijd is om te investeren in oplossingen. Bij de vergunningverlening op bedrijfsniveau moet rekening gehouden worden met de nood aan hoogwaardig water, de reeds gedane inspanningen om het waterverbruik terug te schroeven en de mogelijkheid²⁶ om over te schakelen op alternatieve waterbronnen²⁷.

De instrumenten om de waterzekerheid voor de gebruikers te behouden, moeten in het **strategisch plan waterbevoorrading** worden opgenomen. Ook de overheid kan daarin bijdragen, door een faciliterende en ondersteunende rol te spelen in collectieve oplossingen, zoals bijvoorbeeld gebeurd is in de proeftuinen droogte.

[36] **Pak de illegale winningen aan.** Voor het draagvlak, én voor de effectiviteit van grondwaterherstelprogramma's, is het noodzakelijk dat de *free-riders*, die zonder vergunning en/of melding grondwater gebruiken, krachtdadig worden aangepakt. Een versterking van de handhaving op niet-gemelde en illegale grondwaterwinningen door een verhoging van de capaciteit en door de inzet van technologische innovatie²⁸ is nodig.

[37] **Zorg voor een overkoepelend, Vlaams strategisch plan waterbevoorrading.** De raden verwelkomen de inspanningen om de waternoden van de drinkwatersector, landbouw en industrie beter in beeld te brengen. Voor de opmaak van de onderdelen voor landbouw en industrie zullen volgens de raden de beleidsdomeinen Landbouw en Economie, in overleg met de betrokken sectoren en werkend vanuit een ketenbenadering, nauw moeten samenwerken met het departement Omgeving en andere relevante beleidsdomeinen.

De raden herhalen, met aandrang, de aanbeveling om te komen tot **één overkoepelende Vlaamse visie en strategie**, waarin alle waterbronnen gevat zijn, alsook de noden van alle sectoren (scheepvaart, natuur, landbouw, huishoudens, industrie, ...). De waterbronnen en -netwerken worden gedeeld gebruikt door alle sectoren, de oplossingen zullen dus onderling afgestemd moeten worden. De samenwerking tussen industrie, landbouw, de publieke sector en de natuur- en landbeheerders biedt daarbij veel potentie.

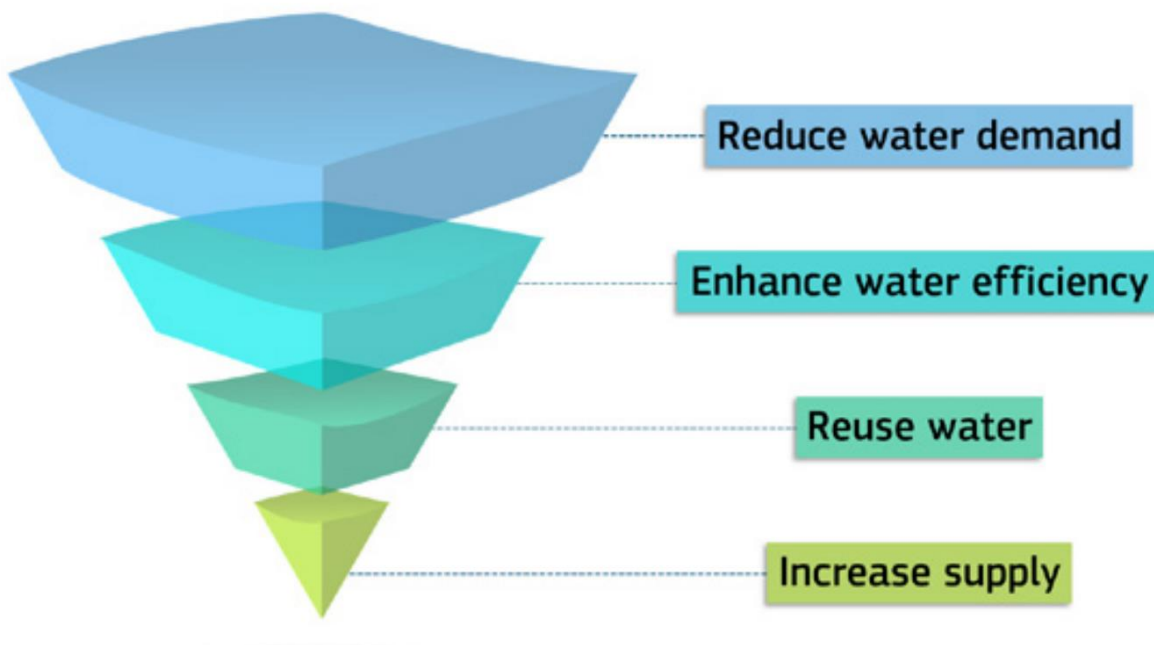
[38] **Pas het principe “water efficiency first” toe.** De raden benadrukken dat in die oefeningen prioritair aandacht moet zijn voor maatregelen die de watervraag beperken, gevolgd door maatregelen voor efficiënter gebruik, waterhergebruik, en dan pas het verhogen van het wateraanbod. In de Europese *Water Resilience Strategy* is dat samengevat in het principe “water efficiency first”.

²⁶ De raden verwijzen zowel naar de praktische, vergunning technische als financiële mogelijkheden.

²⁷ MINARAAD, SERV en SALV (2014), §32

²⁸ MINARAAD, SERV en SALV (2023a), §21

Figuur 1: visualisatie van het water efficiency first principe; bron: [factsheet water resilience strategy](#)

[39] **Voeg concrete beleidslijnen en maatregelen toe voor minder en efficiënter water gebruik.** In lijn met het “*water efficiency first*” principe²⁹, is het voor de raden essentieel dat er concrete maatregelen komen die inzetten op het verminderen van het watergebruik, het verhogen van de efficiëntie en het inzetten op waterhergebruik, zoals ook vooropgesteld in het decreet³⁰. De raden verwijzen onder meer naar de Green Deal Brouwers³¹ als goed voorbeeld, en vragen om aan de slag te gaan met de uitdagingenbundel circulair watergebruik om knelpunten te helpen wegwerken zodat circulaire waterprojecten meer ingang kunnen vinden”³².

[40] **Overweeg daarna het verhogen van het wateraanbod.** Indien minder water gebruiken, een betere efficiëntie en meer waterhergebruik niet volstaan, kan ingezet worden op het verhogen van het wateraanbod. Daarbij kan bij voorbeeld de potentie in beeld gebracht worden voor het gebruik van water uit bemalingen, bufferbekkens of hemelwateropvang, in relatie tot de draagkracht van het watersysteem. Er liggen daar nog heel wat kansen om dat water ter beschikking te stellen. De raden vragen om ervoor te zorgen dat bij het beheer van de bijkomende voorraden, spaarzaam watergebruik aangemoedigd wordt,

²⁹ Zie ook MINARAAD, SERV en SALV (2019), §77

³⁰ Waterwetboek, artikel 1.6.1.1: ““de Blue Deal bevat de beleidslijnen en maatregelen om bij te dragen aan duurzaam watergebruik, daarbij gaat het minstens over minder en efficiënter gebruik van grondwater, oppervlaktewater en hemelwater alsook over waterhergebruik.”

³¹ <https://www.omgeving.vlaanderen.be/nl/003-brouwers>

³² https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/over-ciw/organisatievorm/organisatievorm/platformwerking-afbeeldingen/20240110_uitdagingenbundel_def.pdf

om te vermijden dat de kwetsbaarheid van de gebruikssystemen zou verhogen³³. Er is binnen de raden op dit moment geen eensgezindheid over de wenselijkheid om in te zetten op bijkomende grote waterbassins.

[41] **Ga na of de vergunningsprocedures vereenvoudigd kunnen worden.** De raden vragen om bij de lopende inspanningen rond de vereenvoudiging van de vergunningsprocedures, ook de mogelijkheden te bekijken voor het versnellen van maatregelen die de klimaatadaptatie en de waterzekerheid verbeteren.

[42] **Blijf inzetten op een sterker beleid gericht op water vasthouden.** De nota bevat geen nieuwe concrete beleidslijnen of maatregelen die erop gericht zijn om water beter vast te houden (p16), maar verwijst naar bestaand beleid, zoals peilbesluiten en peilgestuurde drainage, de uitvoering van hemelwater- en droogteplannen, en naar de realisaties in de sponslandschappen. Meer inzetten op infiltratie is noodzakelijk omdat, bij gelijk blijvend beleid, de ruimtelijke ontwikkelingen en de effecten van klimaatverandering nopen tot bijkomende investeringen. Het zal bijdragen aan de vermindering van het overstromingsgevaar, zorgen voor een hoger zuiveringsrendement en minder overstorten. Afhankelijk van de gekozen maatregelen zal het ook bijdragen aan de aanvulling van het grondwater en het hitte eiland-effect milderen.

[43] **Evalueer de paraatheid.** De ontwerpnota is bijzonder positief over de bestaande plannen inzake paraatheid (p21). De raden appreciëren het geleverde werk, maar wijzen erop dat de meeste Bijzonder Nood en Interventieplannen (BNIPs) rond overstromingen, en het Vlaams Reactief Afwegingskader voor prioritair watergebruik (VRAG) nog niet ten volle zijn toegepast in de praktijk. Ze vragen om minstens de praktijk aan te houden om na elke grote overstroming of ernstige droogteperiode, deze plannen te evalueren en waar nodig verder te verbeteren.

4 Financiering

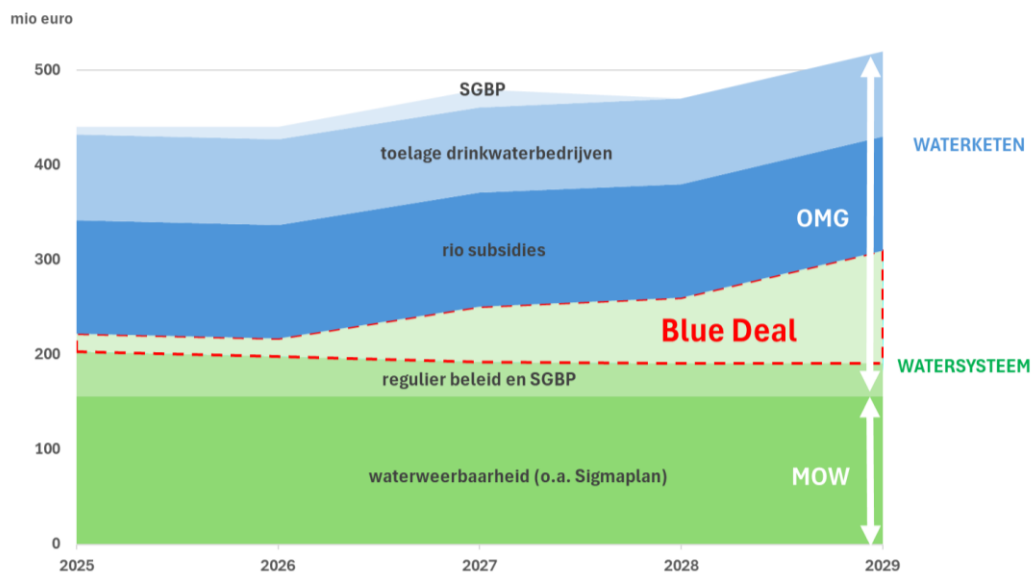
4.1 Vooropgestelde overheidsmiddelen ontoereikend voor grote uitdagingen

[44] **Ambitieniveau enkel haalbaar met nodige middelen en effectieve maatregelen.** De vooropgestelde ambitie kan enkel gehaald worden indien hiervoor de nodige middelen worden vrijgemaakt en als de maatregelen ook effectief zijn. De raden vragen een sluitende financiering om het uiteindelijk vooropgestelde ambitieniveau te halen en effectieve kostenefficiënte maatregelen daadwerkelijk uit te voeren.

[45] **Zeer beperkte overheidsmiddelen voor Blue Deal.** Het hoofdstuk Financiering in de Blue Deal bevat een overzicht van de overheidsmiddelen die ter beschikking gesteld worden tijdens deze legislatuur. Onderstaande figuur geeft de evolutie van de algemene middelen weer van de beleidsdomeinen Omgeving en Mobiliteit & Openbare Werken voor watersysteem en waterketen.

³³ Een éézijdige verhoging van het wateraanbod, kan de potentiële schade bij waterschaarste verhogen via het zogenaamde “reservoir effect”: zie Water shortages worsened by reservoir effects. Di Baldassarre et al. 2018. <https://doi.org/10.1038/s41893-018-0159-0>

Figuur 2 : Algemene middelen voor Blue Deal 2.0 (Omgeving en Mobiliteit & Openbare Werken)

Bron: ontwerp van Blue Deal 2.0 Kompas voor waterwĳs Vlaanderen 2025-2029.

[46] **In vergelijking met de eerste Blue Deal zijn de overheidsmiddelen zeer beperkt.** Voor Blue Deal 1.0 was een budget van ongeveer een half miljard euro voorzien, gemiddeld 100 miljoen euro per jaar. Weliswaar was het merendeel afkomstig van – grotendeels Europees – relancebudget. Gezien de scope van de Blue Deal 2.0 veel ruimer is dan de eerste Blue Deal is een loutere vergelijking geen evidentie. Toch is het duidelijk dat in de voorgestelde cijfers het aandeel voor ‘Blue Deal’ (vergelijkbaar qua scope met Blue Deal 1.0) heel beperkt is. Globaal genomen wordt een budget van 285 miljoen euro voorzien voor heel de legislatuur (265 mio “extra” en 20 mio euro “recurrent”).

[47] **Lage budgetten komende jaren zijn problematisch.** Opvallend is dat het budget voor Blue Deal nota zeer beperkt is tijdens de eerste jaren van de legislatuur, het is pas tegen 2028 en 2029 dat hogere budgetten voorzien zijn. Dit is problematisch om verschillende redenen.

Ten eerste is het belangrijk om snel te investeren. Elke euro die nu geïnvesteerd wordt in waterweerbaarheid levert winst op door vermeden schade. Zogenaamde ‘no regret’ maatregelen zijn hierbij een evidentie. **De kost van niets doen is groter dan de kost van actie.**³⁴

Ten tweede dreigt de **dynamiek op het terrein** en bij de actoren die ontstaan is door de acties van Blue Deal 1.0 stil te vallen. Terwijl er net nood is aan een structurele verankering en financiering van de acties en projecten met een belangrijk effect op de doelstellingen.

³⁴ In het living lab van Herk en Mombeek bleek de kost van niets doen ongeveer 10 maal groter is dan de kost van acties om de vooropgestelde doelen te halen. Over een periode van 25 jaar zijn de baten er geraamd op 400 à 500 miljoen euro tegen over een kost van 45 à 75 miljoen euro. Bron: WILLEMS, Patrick (2024) Advies Weerbaar Waterland in de praktijk, presentatie op de Demerdag 2025.

Ten derde heeft de aanhoudende en uitzonderlijke droogte van dit voorjaar de *sense of urgency* opnieuw aangescherpt en de nood aan een substantieel budget voor de Blue Deal bevestigd.³⁵

[48] **Budgetten voor waterweerbaarheid zijn beperkt en eerder ‘recurrent’.** De meerjarenfinanciering voorziet elk jaar van de legislatuur een budget van 156 miljoen vanuit het departement MOW. Het is alsnog onduidelijk hoe dit budget zal besteed worden. Het lijkt in ieder geval een te beperkt budget voor de verschillende strategische gebieden. Bovendien is het geen extra budget ten opzichte van de budgetten die nu al ‘recurrent’ vanuit MOW naar waterveiligheid gaan en onder meer voor het Sigmaplan en kustbeveiliging worden aangewend.

[49] **Uitgaven voor waterzuivering lijken ‘geconsolideerd’.** In tegenstelling tot de Blue Deal middelen voor watersysteem lijkt er iets meer zekerheid over de financiering van de publieke waterzuivering. Zo wordt het voorziene budget voor RIO-subsidies van 120 miljoen doorgetrokken over de gehele legislatuur. Ook de toelage vanuit het Minafonds aan de drinkwaterbedrijven voor de bijpassing van de Aquafinfactuur wordt constant gehouden op 90 miljoen per jaar. Deze toelage verlaagde fors vanaf 2025, met gelijktijdige verhoging van de waterfactuur.³⁶ Een verdere verhoging van de integrale waterfactuur lijkt niet aan de orde tijdens deze legislatuur. Om de doelstelling voor de publieke zuivering te realiseren blijft er wel een financieringstekort waarvoor een oplossing nodig is. Een budgetneutrale hervorming van de watertarieven is wel voorzien. Hiervoor loopt een apart traject via een klankbordgroep waar de leden van SERV en Minaraad deel van uitmaken.

4.2 Aanbevelingen voor meer concrete invulling

[50] **Summiere invulling van decretale bepaling.** Het Blue Deal decreet bepaalt dat de Blue Deal de structurele financiering moet vermelden die tijdens de legislatuur ter beschikking wordt gesteld voor de verbetering van de waterkwaliteit, de vermindering van de overstromingsrisico's en de vermindering van de risico's op waterschaarste door droogte.³⁷ Sensu strictu beantwoordt de nota daaraan. Maar de meerjarenfinanciering is in deze ontwerpnota heel summier uitgewerkt en de cijfers bevatten voorlopig niet meer detail dan de meerjarenbegroting en de beleids- en begrotingstoelichtingen 2025.³⁸ Daarom bevelen de raden aan om het deel van de financiering in de definitieve nota uit te breiden met volgende punten:

³⁵ Cfr. Meerdere debatten in Vlaams Parlement (plenair en commissie Leefmilieu).

³⁶ Cfr. Programmadecreet 2025.

³⁷ Waterwetboek Artikel 1.6.1.1 : “De Blue Deal vermeldt ook minstens de doelstellingen en de structurele financiering die ter beschikking gesteld wordt voor verbetering van de waterkwaliteit, vermindering van de overstromingsrisico's en vermindering van de risico's op waterschaarste door droogte.”

³⁸ Vlaams Parlement Toelichting bij de begroting 2025 Meerjarenraming 2024-2029 21 (2024-2025) – nr. 1 ingediend op 15 november 2024; Vlaams Parlement Beleids- en begrotingstoelichting Omgeving Begroting 2025 13-Y (2024-2025) – nr. 1 ingediend op 15 november 2024; Vlaams Parlement Beleids- en begrotingstoelichting Mobiliteit en Openbare Werken Begroting 2025 13-AA (2024-2025) – nr. 1 ingediend op 15 november 2024.

[51] **Verduidelijk de middelen die nodig zijn om de doelstellingen te halen.** De link met de middelen die nodig zijn om de doelstellingen en de vooropgestelde doelfasering van de Blue Deal te halen ontbreekt. Ook een evaluatie van de acties van de huidige Blue Deal ontbreekt. Belangrijke richtvragen hierbij zijn:

- welk budget is nodig voor continue werking?
- welk budget is nog nodig om achterstand weg te werken, tekorten op te vullen?
- welk budget rest nog om ingezet te worden voor nieuwe, bijkomende acties? wat leren we uit concrete acties van de huidige Blue Deal?
- welk budget zou nodig zijn voor nieuwe acties?
- waar in de doelstellingen geraken we met de vooropgestelde budgetten?
- wat is de kost van non-actie?

De raden verwachten dat het financieringsluik van de Blue Deal ook op hoofdlijnen aangeeft wat de *gap* is tussen de doelstellingen uit de derde stroomgebiedbeheerplannen, en het doelbereik met het huidige, beperkte budget. Ze verwijzen in dit verband naar de studie over de financiering van het waterbeleid van de VMM die aantoonde dat zowel voor watersysteem als voor waterketen er structurele financieringstekorten zijn.³⁹

[52] **Breng het globaal budget in beeld.** Het waterbeleid wordt maar gedeeltelijk gefinancierd door algemene middelen. Dit is zeker het geval voor de waterketen, waar het overgrote deel van de middelen komt van de waterfactuur. Met overheidsmiddelen wordt wel bijgepast voor de Aquafinfactuur en worden RIO-subsidies gefinancierd (zie ook [58]). Dit is niet het geval voor het watersysteem, wat overwegend met algemene middelen wordt gefinancierd, deels van het beleidsdomein Omgeving, deels van Mobiliteit & Openbare Werken. Bovendien dragen de doelgroepen ook bij tot de doelstellingen van het waterbeleid door eigen investeringen zoals installaties voor de zuivering van afvalwater of het hergebruik van waterbronnen bij bedrijven en hemelwaterputten en IBA's bij burgers. En ze betalen ook heffingen voor de lozing van afvalwater en het oppompen van grondwater.⁴⁰ **Een beeld van het globaal budget is nodig om goed te kunnen inschatten welke budgetten er nog voorhanden zijn.** Bovendien is er nood aan transparantie over de besteding van de middelen: welk deel wordt gebruikt voor werking, welk deel voor investeringen en maatregelen...

[53] **Verduidelijk beleidsintenties inzake heffingen.** Het regeerakkoord en de beleidsnota Omgeving bevatten beleidsintenties inzake de watergerelateerde heffingen (captatieheffingen, grondwater- en afvalwaterheffingen). Die komen niet aan bod in de Blue Deal nota. Een aandachtspunt in dit verband is voorspelbaarheid en een gefaseerde planmatige invoering. Ook moeten verschillende heffingen in samenhang bekeken worden om te vermijden dat het duurder maken van één waterbron verschuivingen

³⁹ Visienota CIW, presentatie tijdens inspiratiesessie Financiering Waterbeleid van SERV en Minaraad op 10 maart 2025.

⁴⁰ Zie figuur in bijlage

induceert naar andere waterbronnen. Net zoals bij de hervorming van de waterfactuur willen de raden proactief betrokken worden bij de aangekondigde hervorming.⁴¹

[54] **Verduidelijk financiering van geplande budgetverhogingen waterzuivering.** Hoewel de meerjarenfinanciering in de Blue Deal gedekt lijkt, hebben de raden vragen bij het de financiering van het optrekken van de investeringsmachtigingen van Aquafin en de kapitaalsverhoging van 300 miljoen bij Aquafin en De Watergroep in 2028. Verder stellen de raden ook vast dat de eerste drie jaren een deel van het budget voor de stroomgebiedbeheerplannen verschoven wordt van watersysteem naar waterketen en gebruikt wordt voor Aquafin, maar het is alsnog onduidelijk hoe dit budget precies zal ingezet worden.

[55] **Gebruik geen Blue Deal middelen voor verlenging van het Lokaal Pact.** Nadat de adviesraden om advies gevraagd werden, raakte bekend dat de Vlaamse regering het Lokaal Pact zal verlengen en hiervoor 500 miljoen euro voor voorziet tussen 2026 en 2030. Op zich zijn extra investeringen in de rioolinfrastructuur een goede zaak, maar de financiering hiervan is onduidelijk. De raden vragen aan de Vlaamse regering om hier duidelijk over te verschaffen. In ieder geval verzetten de raden zich tegen een financiering met middelen die voorzien zijn voor de Blue Deal.

[56] **Concretiseer de afgestemde investeringsagenda's voor waterzekerheid.** Om te komen tot versnelde uitvoering zullen de beleidsdomeinen Omgeving en Mobiliteit & Openbare Werken gelijktijdig investeren in dezelfde projecten. De raden ondersteunen dit, maar verwachten dat de meerjarenfinanciering ook inzicht geeft in de budgetten en timing van de strategische projecten.⁴² Gelet op de beperkte middelen – 156 miljoen euro per jaar voor waterweerbaarheid - zal er moeten geprioriteerd moeten. Dat staat duidelijk vermeld in de Blue Deal, maar concrete keuzes lijken alsnog niet gemaakt. De raden verwachten hierover meer transparantie in de definitieve Blue Deal nota. De prioritering dient te gebeuren volgens een risico gebaseerde aanpak.

4.3 Kostenbesparing via meer efficiëntie en onderlinge afstemming

4.3.1 Binnen de watersector

[57] **Benut efficiëntiewinsten in de publieke waterzuivering.** Het grootste deel van de financiering van het waterbeleid gaat naar publieke waterzuivering. De raden vragen om deze budgetten te koppelen aan éénduidige, controleerbare doelstellingen. Ze hebben eerder⁴³ al gewezen op de noodzaak om de *governance* en efficiëntie in de waterzuivering te verbeteren. Ook de uitgaventoetsing⁴⁴ over de RIO-subsidies toont aan dat er aanzienlijke efficiëntiewinsten mogelijk zijn. Het is dan ook nodig om bijkomende en concrete initiatieven te nemen om de efficiëntie in deze sector te verbeteren. Concreet vragen de raden:

⁴¹ SERV (2024)

⁴² Eens het GIP is goedgekeurd, wat normaliter gebeurt voor de definitieve goedkeuring van de Blue Deal.

⁴³ Zie onder andere MINARAAD, SERV en SALV (2021)

⁴⁴ Deloitte (2024)

- een grondige aanpassing van de planningsinstrumenten (zoneringsplannen) zodat er effectief wordt ingezet op decentrale zuivering, daar waar dat efficiënter is;
- toezicht op en rapportering over de kostenefficiëntie en kosteneffectiviteit bij Aquafin en de rioolbeheerders, aangevuld met remediëring daar waar nodig;
- een helder pad naar tariefregulering op basis van de meerjarenplannen met een minimale rapporteringslast en mogelijkheid tot aanpassing van tarieven om ontvangsten af te stemmen op de doelstellingen. Dit vereist een sterke regulator met voldoende kennis over drinkwater en afvalwater. De raden vragen snel duidelijkheid voor langere termijn en uiten hun bezorgdheid over het vertraagde transitieproces waarbij de drinkwaterregulering worden overgeheveld van VMM naar VNR⁴⁵;
- inzicht op langere termijn in de evolutie van de saneringsmiddelen van de drinkwaterfactuur
- inzicht op langere termijn over hoe en met welke middelen de uitbouw en het beheer van de totale riool- en afvalwaterzuiveringsinfrastructuur zal gefinancierd worden zal financieren.
- Inzicht in de mogelijke financiële instrumenten voor het beheer van hemelwater

[58] **Maak van de RIO-subsidies en het Lokaal Pact instrumenten die sturen op doelen met aandacht voor brongerichte retentie van water.** De raden vragen om het instrument van projectgerichte rioolsubsidies om te vormen naar een gewestelijke bijdrage gekoppeld aan doelstellingen, zoals aanbevolen in de uitgaventoetsing over de RIO-subsidies. Dit biedt de rioolbeheerders en gemeenten zekerheid over een gehele gemeentelijke legislatuur zodat ze die middelen mee kunnen nemen in hun meerjarenplanning. Door de middelen te verankeren aan doelen en niet aan projecten krijgt de rioolbeheerder de vrijheid om projecten te kiezen (ook in functie van andere doelen zoals ontharding, afkoppeling, infiltratie, run-off beperken...), zolang de doelstelling maar gehaald wordt. Ook het Lokaal Pact dat nu verlengd wordt, zou in die zin moeten hervormd worden, zodat gemeentelijke rioolbeheerders deze middelen kunnen inplannen in functie van hun doelen en meerjarenplannen. Herbekijk daarvoor ook het model van gebruiksovereenkomst voor Lokaal Pact projecten.

4.3.2 Buiten de watersector

[59] **Verduidelijk mogelijke bijdrage van andere beleidsclusters.** De Blue Deal bevat aanzetten tot win wins of koppelkansen met andere beleidsdomeinen of beleidsvelden zoals landbouw (MAP, stikstofprovisie⁴⁶), economie (instrumenten Vlaio, ...), ruimte, natuur (NHP), ... klimaat. Dit moet zich ook doorvertalen in de budgetten. Nu gebeurt dit enkel voor MOW via de het geïntegreerd investeringsplan, al blijven die budgetten nog verdeeld over verschillende departementen. De ‘verkokering’ van de budgetten maakt

⁴⁵ Zie MINARAAD, SERV en SALV (2019), Zie MINARAAD, SERV en SALV (2021), SERV en MINARAAD (2023)

⁴⁶ Nota aan de Vlaamse Regering Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot herverdeling vanuit hert provisioneel krediet ingeschreven onder begrotingsartikel CBO-1CBD2AK-PR van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2025.

het moeilijk om geïntegreerd en samenhangend te werken.⁴⁷ Ontkokering is ook nodig op niveau van de maatregelen. Zo moet bijvoorbeeld duidelijk gemaakt worden welke middelen uit het klimaatbeleid, via het LULUCF actieplan, zullen bijdragen aan de doelen van het waterbeleid.

- [60] **Faciliteer de financiering voor gebiedscoalities.** De Blue Deal zet sterk in op gebiedsgerichte werking via gebiedscoalities. De financiering hiervan loopt vaak via diverse kanalen, via programmatische bestedingen per departement of agentschap. Deze werkwijze is niet transparant, noch efficiënt. Om gebiedsgerichte werking te bevorderen stellen de raden voor te onderzoeken hoe middelen vanuit verschillende beleidsclusters via één beleidsdomeinoverschrijdende beslissing en begrotingstraject (IF, begrotingsakkoord) op een transparante en efficiënte manier van toewijzing kunnen ingezet worden. Ook de werking rond sponslandschappen moet integraal aangepakt worden waarbij financiering vanuit verschillende doelstellingen (natuur, landbouw, water, bodem, ...) wordt verzekerd.
- [61] **Geef provinciale en lokale besturen zekerheid over beschikbare budgetten.** Middelen uit de Blue Deal en andere projectsubsidies voor provincies, gemeenten en polders & wateringen die bijdragen aan waterzekerheid en klimaatadaptatie zouden moeten gebundeld worden, zodat voor deze actoren zekerheid krijgen over beschikbare budgetten in functie van de doelen en dit over heel de provinciale en gemeentelijke legislatuur.
- [62] **Stem water(zuiverings)beleid en mobiliteitsbeleid beter af.** Er is een betere afstemming nodig tussen de planning van rioleringswerken onder gewestwegen (door rioolbeheerders en Aquafin), en de planning voor de herinrichting van die wegen zelf (door het Agentschap Wegen en Verkeer). Gezien de dwingende timing van de Europese Kaderrichtlijn Water, vragen de raden dat ook het departement MOW en het Agentschap Wegen en Verkeer doelstellingen uit het waterbeleid (in casu de reductiedoelen) meenemen in hun planning.
- [63] **Verzeker de financiering voor de ruimtelijke doelstellingen.** De nota herhaalt de aankondiging uit de beleidsnota dat bouwen in watergevoelige openruimtegebieden (WORG's) wordt gestopt, en dat bijkomende gebieden worden aangeduid als WORG om harde ontwikkelingen in die gebieden terug te dringen. De raden ondersteunen beide initiatieven, met het oog op het vrijwaren van watergevoelige openruimtegebieden en het versterken van het waterbergend vermogen in Vlaanderen. Maar dit vereist zekerheid over de financiering van de realisatie van de ruimtelijke doelen. Dit moet ook zichtbaar gemaakt worden in het deel "financiering" van de nota. De raden verwijzen naar de discussies over de betaalbaarheid van de vergoedingen- en/of compensatiemechanismes voor de betrokken overheden.

4.4 Alternatieve financieringsbronnen

⁴⁷ Zie ook Ovink *et al* (2022), over de verkokering van budgetten voor Hoogwaterbeveiliging en het pleidooi voor een Watersysteemfonds.

- [64] **Aandacht voor alternatieve financieringsbronnen is positief.** De Blue Deal kondigt verder onderzoek aan naar mogelijkheden voor private cofinanciering, investeringsconcepten en verdienmodellen zoals vergoedingen voor ecosysteemdiensten (zie [64]). De raden ondersteunen het verkennen van alternatieve financieringsbronnen (mits vermijden van ongelijke behandeling), en het benutten van koppelkansen voor publieke investeringen en subsidies met doelstellingen rond klimaatmitigatie, ruimte, natuur, landbouw, gezondheid, mobiliteit. Ze verwijzen in dit verband naar het traject Innofins/CLIMATEFIT in het licht van de financiering van het Vlaams Adaptatieplan.
- [65] **Water Resilience Strategy als hefboom voor Europese middelen.** De eerste Blue Deal is in belangrijke mate gefinancierd met Europese relancemiddelen. Daarop kan uiteraard geen beroep meer gedaan worden. Maar de *Water Resilience Strategy* biedt ook opportuniteiten inzake financiering gezien de link met het Meerjarig Financieel Kader.⁴⁸

5 Governance

- [66] **Verduidelijk de verschillende (soorten) prioritaire gebieden, de selectiecriteria, en de relatie met de gebiedscoalities.** In de ontwerpnota is op verschillende plaatsen sprake van prioritaire gebieden. Op pagina 17-19 staan gebieden opgesomd die “prioritair strategisch” zijn voor wateroverlast en droogte. Deze selectie is merkwaardig; de meeste projecten focussen op de bescherming tegen overstromingen, de afbakening is ongelijksoortig en het is onduidelijk of de gebieden met de grootste risico’s wel gevat zijn. Bij de *governance* wordt een onderscheid gemaakt tussen deze gebieden en de lokale gebiedscoalities. Verder in de nota wordt verwezen naar prioritaire gebieden voor sediment en voor waterkwaliteit (p13 en p38). Hiervoor is onduidelijk welke de gebieden zijn, of welke criteria ervoor zouden gebruikt worden.

De raden vragen vooreerst om te de afbakeningen en criteria te verduidelijken; en om te duiden wat de relatie is met de gebiedsgerichte prioritering uit de derde stroomgebiedebeheerplannen.

- [67] **Voer een Vlaamse regie bij grootschalige ingrepen.** Het is helder dat een sterke Vlaamse regie nodig is op die plaatsen waar er grootschalige eigendomsverwerving of infrastructuurwerken aan de orde zijn. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is om effectief entiteitsoverschrijdend te werken, middelen samen te brengen en daardoor aan efficiëntie te winnen (het SIGMA-plan is daar een goed voorbeeld van). Een tweede aandachtspunt is een volwaardig flankerend beleid voor getroffen eigenaren en gebruikers.
- [68] **Geef een sterk Vlaams engagement in de lokale Blue Deals.** De raden vragen dat Vlaanderen zich expliciet, en ten volle, engageert in de werking van de gebiedscoalities: een “deal” impliceert immers een wederzijds engagement. Voor het welslagen van de gebiedsgerichte werking is het nodig dat ook de Vlaamse entiteiten en instrumenten worden ingezet voor het bereiken van de doelen, onder de regie van de lokale coalitie.

⁴⁸ EC (2025b); meerjarig Financieel Kader: publicatie voorzien op 16 juli 2025. Bron: [Vlewa](#).

- [69] **Mandateer gedragen gebiedsregisseurs.** De raden zijn voorstander van “een herkenbare gebiedsregisseur” die “duidelijk gemandateerd” is op basis van de taakstellende doelen (zie eerder). De ontwerpnota stelt dat Vlaanderen deze zal aanduiden; de raden vragen om te verduidelijken dat dit niet betekent dat de regisseur per definitie ook uit de Vlaamse administratie moet komen, én dat dit wél impliceert dat de regisseur kan rekenen op het engagement van alle betrokkenen (dus ook de Vlaamse actoren), en hen daarop kan aanspreken. Ook omgekeerd moeten stakeholders kunnen rekenen op de neutrale houding van de regisseur.
- [70] **Gebruik de sterktes van de lokale actoren als hefboom.** De raden vragen binnen de ‘Lokale Blue Deals’ maximaal gebruik te maken van de sterktes van de lokale actoren, door hun rol en engagement bij de opmaak en uitvoering van geïntegreerde uitvoeringsprogramma’s concreet te maken. Zo kunnen terreinbeheerders instaan voor natuurgebaseerde oplossingen en het herstel en beheer van natte natuur in het watersysteem, en private investeringen aantrekken voor het verbeteren van de sponswerking. Groepen landbouwers kunnen concreet werken aan water vasthouden in het landbouwgebied; met ondersteuning vanuit onderzoekscentra. Lokale besturen werken in de publieke ruimte, en zien toe op de vergunningen; private eigenaars kunnen de ontwikkeling van hun domein inpassen in het bredere verhaal, ...
- [71] **Voorzie ook instrumenten voor individuele actie.** Omdat niet overal gebiedsprocessen (kunnen lopen), is het ook belangrijk om een toegankelijk instrumentarium en financieringsmogelijkheden te voorzien, voor actoren die op eigen initiatief maatregelen willen nemen. Het is belangrijk om daarbij instrumenten “op maat” te voorzien, en één aanspreekpunt voor de nodige ondersteuning.
- [72] **Garandeer de kwaliteit van alle gebiedsgerichte processen.** Los van de discussie over schaal en trekker schap, herhalen de raden een reeks essentiële uitgangspunten die gelden voor alle gebieden:
- **Kwaliteitsvolle participatie:** de raden verwijzen naar de elementen uit de participatiecirkel⁴⁹.
 - **Betrokkenheid van de actoren:** betrekken van eigenaars, lokale besturen en gebruikers is cruciaal voor het welslagen van gebiedsgerichte projecten⁵⁰.
 - **Duidelijke, en taakstellende doelen:** niet alleen inzake waterzekerheid of waterkwaliteit; ook uit andere beleidsdomeinen, waar relevant.
 - **Efficiëntie door integratie.** Door de gekende planningslasagne, worden teveel sectorale plannen, los van elkaar, opgezet in overlappende gebieden. De raden vragen om, bij het opzetten van een gebiedsgerichte werking, minstens uit te gaan van processen die doelstellingen bundelen inzake natuurherstel, landbouw, morfologisch herstel, terugdringen van hitte, waterzekerheid voor de verschillende sectoren, waterkwaliteit, en, waar relevant, drinkwaterbescherming en erosiebestrijding.

⁴⁹ MINARAAD, SERV en SALV (2019), §1

⁵⁰ MINARAAD, SERV EN SALV (2019) §95 en volgende.

Daarbij moeten maximaal win-wins gezocht worden en koppelkansen in het ruimtelijk beleid, die voortbouwen op de hefbomen uit de nota.

- **Efficiëntie door coördinatie.** De veelheid aan lopende en aangekondigde gebiedsgerichte processen (niet alleen binnen het waterbeleid), gaat soms ten koste van de transparantie en de efficiëntie. De raden vragen om de werking van de **bekkenstructuren** te evalueren en verbeteren en deze verantwoordelijk te maken voor de coördinatie van de processen inzake oppervlaktewater.
- **Slagkracht: mensen en middelen.** De meeste gebiedsprojecten en -coalities vinden middelen via allerlei projectoproepen. Die aanpak is inefficiënt. Een structurele financiering voor de procesvoering en de uitvoering van acties is nodig, gekoppeld aan de taakstellende doelen (zie [60]).

[73] **De raden steunen de intentie om het grensoverschrijdende samenwerking te versterken.** Ze wijzen op hun aanbevelingen in het verleden⁵¹, en sluiten zich aan bij de analyse van de experts van de KUL / het LIAS⁵², dat meer moet ingezet worden op regelmatige samenwerking, zodat het wederzijds vertrouwen kan groeien.

[74] **Schep duidelijkheid over de hervorming van het beheer van de onbevaarbare waterlopen.** De raden vinden de hervorming nodig, omdat de huidige versnippering zorgt voor inefficiëntie, en de klimaatverandering ingrijpen noodzakelijk maakt. Het is daarom essentieel dat de Vlaamse Regering knopen doorhakt. Daarbij gaat het niet alleen over de herschikking van de huidige waterloopbeheerders, maar moet er ook bijgestuurd worden in de bredere *governance* van het waterbeleid. De raden willen nauwer betrokken worden bij het proces om de bekommernissen vanuit het Vlaamse middenveld in het debat brengen⁵³.

6 Afstemming met andere beleidsclusters

6.1 Bodembeleid

[75] **Zet sterker in op bodemgezondheid.** De Blue Deal nota kondigt de opmaak aan van doelen voor de sedimentaanvoer naar waterlopen, gekoppeld aan een brongerichte aanpak (p 12). Verderop wordt de uitwerking van een transversale visie in het bodem(zorg)plan vermeld, in uitvoering van de LULUCF-verordening en de Europese bodemmonitoringsrichtlijn, en legt de nota ook het verband met het LULUCF actieplan (p 30).

De raden benadrukken de cruciale rol van een gezonde bodem, bij het bereiken van de doelstellingen in het waterbeleid. Zonder vooruit te lopen op de concrete invulling van het concept bodemgezondheid en de discussies inzake de *European Soil Monitoring Law*, menen de raden dat veel sterker moet ingezet worden op een geïntegreerd beleid dat

⁵¹ MINARAAD, SERV en SALV (2021), §177.

⁵² WILLEMS *et al* (2025), advies 15

⁵³ MINARAAD (2024b), krachtlijnen

concrete stappen vooruit zet. Gezonde bodems bufferen nutriënten, koolstof en water, en dragen via deze ecosysteemdiensten bij aan de klimaatproblematiek, de waterkwaliteit en de waterzekerheid. Daarnaast is de bodem de basis voor een duurzame gewasproductie en dus een verdienmodel voor de landbouw- en voedingssector.

- [76] **Benut koppelkansen tussen het beleid inzake sediment en waterzekerheid.** De raden zien een sterk verband tussen de waterzekerheidsdoelen, de doelstellingen rond gezonde bodems en het sedimentbeleid: al deze beleidslijnen beogen het verlagen van de afstroomsnelheid, en het verhogen van het vermogen van bodems om water lokaal vast te houden. Ze vragen dan ook om de doelen voor sedimentafstroming niet alleen vanuit waterkwaliteitsoogpunt, maar ook vanuit waterzekerheid te bekijken, rekening houdend met de socio-economische impact.
- [77] **Integreer de planning: leg verbanden tussen SGBP4, LULUCF actieplan en bodemzorgplan.** Het kan volgens de raden niet de bedoeling zijn dat er aparte planprocessen lopen rond de bodemaspecten van LULUCF, bodemgezondheid, sedimentafvoer, ... De raden verwachten dat het bodemplan op een geïntegreerde manier wordt opgemaakt en dat het zal inzetten op maatregelen die meerdere doelen tegelijk realiseren.
- [78] **Zet in op een bronaanpak, en integreer de uitvoering van de maatregelen in de sponslandschappen.** De realisatie van erosie maatregelen gebeurt nu deels via gemeentelijke erosiecoördinatoren, deels via het gemeenschappelijk landbouwbeleid. De raden vragen om die maatregelen af te stemmen op de werking van de sponslandschappen (waar die actief zijn), om zo meer efficiëntie en coherentie te bereiken (zie [72]).
- [79] **Ontwikkel verdienmodellen.** De raden denken hierbij onder andere aan het voorzien in vergoedingen voor ecosysteemdiensten, en vragen een gedegen analyse van de manieren waarop verdienmodellen, in zowel landbouw, natuur, bosbouw als andere sectoren het best kunnen bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van het waterbeleid. Zet daartoe bijvoorbeeld gepast in op biologische en regeneratieve landbouw en het toepassen van agro-ecologische landbouwpraktijken evenals op verdienmodellen 'natte landbouw' zoals paludicultuur, *agroforestry*, en *carbon farming*⁵⁴. Creëer via innovatieve ideeën ook directe voordelen voor wie inzet op waterretentie.

6.2 Ruimtelijk beleid

Zet breed toepasbare instrumenten voor grondmobiliteit in. De nota kondigt een "grondenbank Blue Deal" aan, voor het uitruilen van landbouwgronden in gebieden die essentieel zijn voor waterberging en om strategisch slecht gelegen gebouwen aan te kopen. Er komt ook een **voorkooprecht** en **aankoopbeleid** voor overstromingsgevoelige woningen (p20). De raden vragen dat instrumenten ook kunnen ingezet worden voor

⁵⁴ MINARAAD (2025a), MINARAAD, SERV, SALV en SARO (2025), §22

andere gebouwen of bestemmingen die essentieel zijn voor waterberging, of strategisch slecht gelegen zijn.

De raden wijzen erop dat, om Vlaanderen klimaatrobuust te maken, een actiever gebruik van eigendomsverplaatsing noodzakelijk is, omdat de permanente maatschappelijke baten ruim opwegen tegen de eenmalige kosten. Niettemin vragen ze om zorgvuldig om te gaan met de risico's en mogelijke gevolgen voor de rechtszekerheid van gebruikers en eigenaars, onder andere door meer duidelijkheid over de afbakening van de gebieden waarin deze instrumenten worden ingezet, zodat deze instrumenten gericht kunnen ingezet worden op de prioriteiten in het beleid, en aan een heldere visie over de afweging tussen deze instrumenten, en instrumenten die inzetten op vrijwillige aanpassingen in het gebruik van de gronden (zoals vergoedingen voor het leveren van ecosysteemdiensten).

[80] **Maak in overleg werk van een evaluatie en betere toepassing van de watertoets en de gewestelijke stedenbouwkundige verordening hemelwater (GSV).** In de afgelopen legislatuur werd de watertoets aangepast, en de gewestelijke stedenbouwkundige verordening aangepast. De raden steunden beide aanpassingen⁵⁵, omdat ze noodzakelijk zijn om ruimte voor water te vrijwaren, en om de bebouwde omgeving weerbaar te maken tegen de effecten van klimaatverandering.

Ze merken echter op dat de uitvoering in de praktijk niet overal even goed loopt: het Departement Omgeving gaat regelmatig in beroep tegen gemeentelijke beslissingen; de aanleg van recente of nieuwe waterinfrastructuur lijkt niet altijd snel door te werken naar de watertoetskaarten; een actualisering van het digitaal hoogtemodel is dringend noodzakelijk, de uitzonderingsbepalingen uit de GSV laten maatwerk toe, maar kunnen aanleiding geven tot grote interpretatieve verschillen, waardoor initiatiefnemers soms moeilijkheden ondervinden om tot maatwerk en locatie-specifieke oplossingen te komen. De raden vragen dan ook om een overleg op te starten tussen de overheden en betrokken actoren, om de pijnpunten in de toepassing van deze regelgevingen in beeld te brengen, en oplossingen te formuleren. Daarbij is cruciaal dat de doelstellingen van deze regelgeving, om de risico's structureel te doen dalen, minstens behouden blijven. De raden vragen meer aandacht voor collectieve oplossingen, omdat dit in de praktijk nog te weinig gebeurt. Ze dringen ook aan om meer in te zetten op opleiding en uitwisseling, om te komen tot heldere adviezen, betere vergunningen en meer éénduidigheid over de interpretatie van afwijkingen.

6.3 Landbouwbeleid

[81] **Versterk de inzet van de middelen uit het GLB, en stem af op de doelstellingen.** In de ontwerpnota wordt terecht de wederkerige afhankelijkheid geschetst tussen het waterbeleid en het landbouwbeleid. De raden vragen daarom om nog meer gebruik te maken van de mogelijkheden binnen het GLB om bij te dragen aan de doelstellingen van het waterbeleid.

⁵⁵ SERV en MINARAAD (2019) en MINARAAD, SERV en SALV (2021b)

Het GLB moet volgens de raden niet alleen bijdragen aan de Europese natuur-, milieu- en klimaatdoelstellingen, maar is het GLB ook het belangrijkste instrument om de sector te helpen in het verbeteren van de waterzekerheid. De raden adviseren om, naast de doorwerking van de kwaliteitsdoelen (zie eerder), ook een afstemming te verzekeren tussen het strategisch plan waterbevoorrading en het GLB, en om de bijdrage van het GLB ook zichtbaar te maken in het hoofdstuk financiering. (link financiering)

De SALV heeft aanbevelingen geformuleerd over de concrete instrumenten in adviezen over klimaatadaptatie en de brede weersverzekering⁵⁶.

6.4 Natuur

Maximaliseer de koppelkansen tussen de Blue Deal en de natuurherstelverordening in het meerjarenplan natte natuur. De ontwerpnota besteedt terecht veel aandacht aan de koppelkansen tussen natuurherstel en waterbeleid. Door doelen en maatregelen op elkaar af te stemmen in geïntegreerde projecten (zie [34] en [72]), worden synergiën zichtbaar, stijgt de kostenefficiëntie, en verbetert het draagvlak. De raden vragen om de koppelkansen te bekijken met het beleidskader Veenbescherming en -herstel en de integrale ruimtelijke visie op natte natuur.

- [82] De nota stelt een **rollend meerjarenplan natte natuur** in het vooruitzicht, om de afstemming tussen de PAS, natuurherstelwet, en waterherstel te verbeteren. De raden steunen die opzet, en menen dat die aanpak vooral moet leiden tot een snelle allocatie van de voorziene middelen, zodat concrete resultaten op het terrein worden gerealiseerd.

Daarnaast zien de raden ook belangrijke koppelkansen tussen het waterbeleid en de doelen uit de natuurherstelverordening over “stedelijke groene ruimte” en “stedelijke boomkroonbedekking”. Hetzelfde geldt voor de doelen omtrent **veen**, het verhogen van het organische stofgehalte in **bodems** en de aanleg van **kleine landschapselementen** (KLE's), die best geïntegreerd worden gerealiseerd in de werking rond de sponslandschappen (zie verder). Daarbij is belangrijk dat de **doorwerking van de natuurgebaseerde oplossing** (hefboom 2 uit de nota) ook effectief ervoor zorgt dat deze ook daadwerkelijk bijdragen aan natuurherstel.

6.5 Industrieel beleid

- [83] **Benoem de kansen en uitdagingen voor het industrieel beleid.** De raden missen in de ontwerpnota een inhoudelijke analyse van de verbanden tussen het industrieel beleid en het waterbeleid. De huidige opsomming van bestaande instrumenten, lijkt immers zowel de kansen als de uitdagingen te negeren. Ze vragen om de verbanden met het **Actieplan voor de Vlaamse industrie** te ontwikkelen, en om, net als bij landbouw, de bestaande instrumenten die bedrijven kunnen ondersteunen, samen met de industriële actoren te evalueren, om ze gericht en meer samenhangend in te zetten, zowel voor die gevallen waar bijkomende inspanningen worden gevraagd inzake waterkwaliteit (zie eerder), maar ook om de waterzekerheid van de sector te verbeteren.

⁵⁶ SALV (2023a) en SALV (2023b)

[84] **Identificeer en activeer hefboomen voor efficiëntie en hergebruik.** Meer concreet vragen de raden om een grondige analyse om de hefboomen te identificeren en activeren, die het potentieel voor waterbesparing en circulair watergebruik in deze sector kunnen maximaliseren. De raden wijzen op de nood aan duidelijkheid over de verwachte inspanningen (zie bv grondwater), en aan een voorspelbaar ondersteunend financieel beleid.

[85] **Verruim VIP werking van departement Omgeving.** Binnen het departement Omgeving is een VIP werking opgericht om Vlaamse investeringsprojecten te faciliteren. De raden bevelen aan om deze VIP-werking te versterken en uit te breiden voor investeringen rond duurzame transitie, in het bijzonder duurzaam watergebruik.

6.6 Onderzoek en Innovatie

[86] In de nota wordt een **geïntegreerde onderzoeksagenda** aangekondigd (hefboom 7). De raden steunen dit initiatief, vragen om hierbij betrokken te worden, zodat deze agenda goed maatschappelijk is ingebed, en dringen aan op een doorwerking in de werking van VLAIO.

6.7 Burgers

[87] **Zet een sterke communicatiecampagne op, om het bewustzijn en het draagvlak bij burgers te vergroten.** De raden vragen aan de Vlaamse overheid om, in samenwerking met de andere besturen en het middenveld, een brede communicatiecampagne op te zetten die ervoor zorgt dat het niet verharderen, zuinig omgaan met water, het vasthouden van water en het behoud van groen bij inwoners even vanzelfsprekend worden als het sorteren van afval.

6.8 Adaptatie en gezondheid

[88] **Benut de koppelkansen met het adaptatie- en gezondheidsbeleid.** De raden missen in de nota de koppelkansen tussen het waterbeleid, het gezondheidsbeleid en het adaptatiebeleid. Het adaptatiebeleid is (veel) meer dan de aanpak van wateroverlast en droogte alleen, de raden vragen op zijn minst een concretisering van het beleidsvoornemen om de koppelkansen tussen natuurherstel, gezondheid en verkoeling in de stedelijke omgeving te realiseren, en om de regelgeving te evalueren in functie van een versnelde toename van de groenblauwe dooradering en ontharding op publiek en privaat domein⁵⁷. De raden vragen om bijkomende instrumenten te ontwikkelen om het bestaande private en publieke patrimonium klimaatadaptief te maken; ze verwijzen voor inspiratie onder andere naar de green deal klimaatbestendige omgeving.

⁵⁷ BBT Omgeving 2025, pagina 48

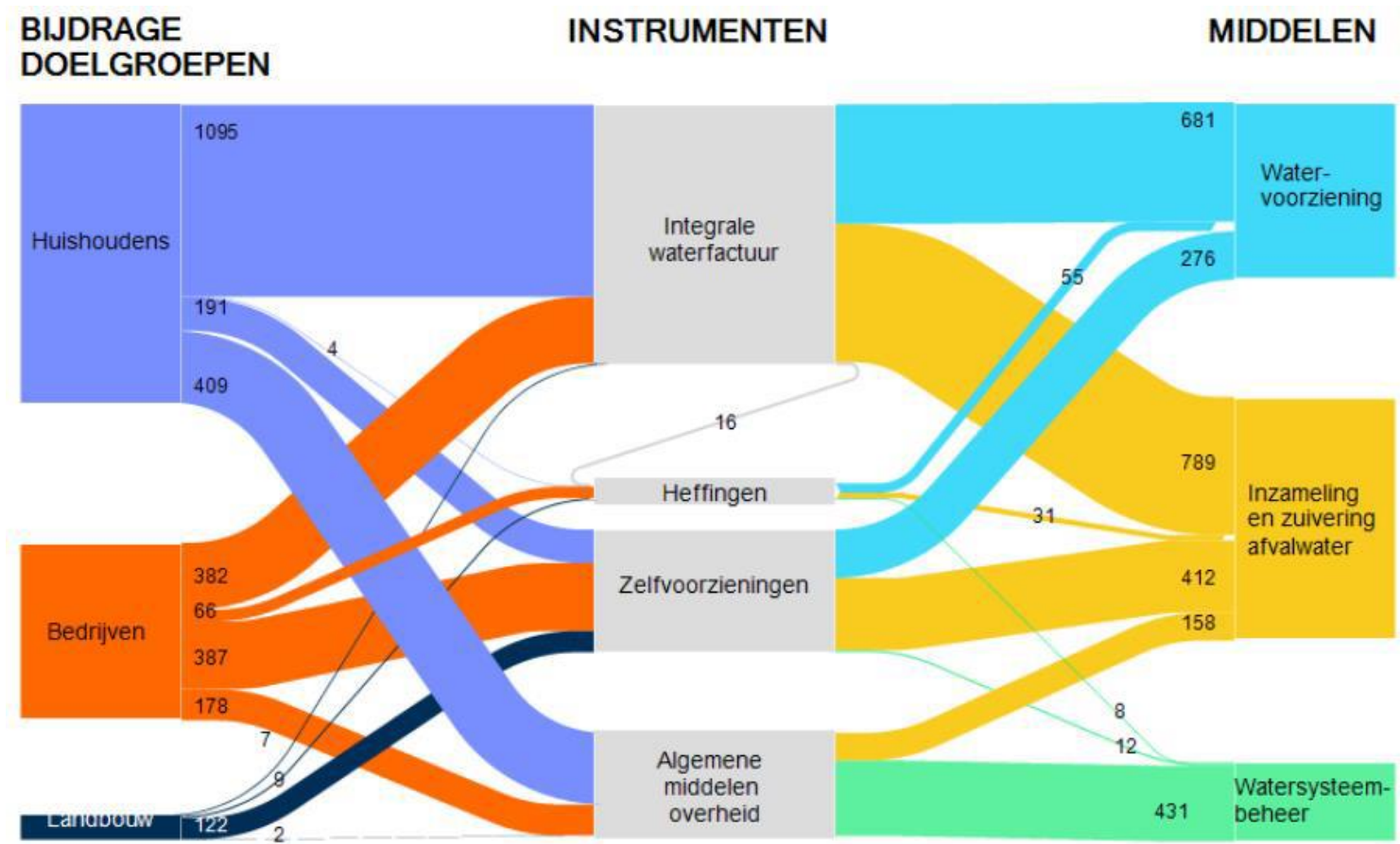
Bibliografie

- BROUNS (2024), BBT Omgeving, [*Beleids- en begrotingstoelichting Omgeving – Begroting 2025*](#), Vlaams Parlement, 13-Y (2024-2025) – Nr. 1, 15 november 2024 (2024-2025)
- Deloitte (2024), [*Uitgaventoetsing rioleringsubsidies*](#)
- EC (2025a), [*Third River Basin Management Plans Second Flood Hazard and Risk Maps and Second Flood Risk Management Plans Member State: Belgium*](#), Brussels, 4.2.2025, SWD(2025) 16 final
- EC (2025b), [*European Water Resilience strategy*](#), Brussels, 4.6.2025, COM(2025) 280 final
- MINARAAD (2023), [*Advies 2023/030 bij de Vlaamse standpuntbepaling over de herziening van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater*](#)
- MINARAAD (2024a), [*Advies 2024/012 over het voorbereidingsproces van het Vlaams GLB Strategisch Plan*](#)
- MINARAAD (2024b), [*Advies 2024/016 over de hervorming van het beheer van de onbevaarbare waterlopen*](#)
- MINARAAD (2025a), [*Advies 2025/007 over de maatregelen voor het VEKP*](#)
- MINARAAD (2025b), [*Advies 2025/009 over de bescherming drinkwaterproductie*](#)
- MINARAAD en SERV (2022), [*Advies 2022/003 over het decreet voor de aansturing van Aquafin*](#)
- MINARAAD en SERV (2023), [*Advies 2023/044 over de gemeentelijke saneringsverplichting*](#)
- MINARAAD, SERV en SALV (2014), [*Advies 2014/041 over de tweede stroomgebiedbeheerplannen*](#)
- MINARAAD, SERV en SALV (2019), [*Advies 019/009, over de derde waterbeleidsnota*](#).
- MINARAAD, SERV en SALV (2021a), [*Advies 2021/007 over de derde stroomgebiedbeheerplannen*](#)
- MINARAAD, SERV en SALV (2021b), [*Advies 2021/022 over de wijzigingen in de waterwetgeving*](#).
- MINARAAD, SERV en SALV (2023a), [*Advies 2023/ 010 over de grondwatertrein*](#)
- MINARAAD, SERV en SALV (2023b), [*Advies 2023/021 - over het Blue Deal decreet*](#)
- MINARAAD, SERV en SALV (2025), [*Advies 2025/011 over de waterbeheerkwesties*](#)
- MINARAAD, SERV, SALV en SARO (2024), [*Advies 2024/019 over de implementatie van de natuurherstelverordening*](#)
- OVINK et al (2022), [*Weerbaar waterland, Advies van het expertenpanel hoogwaterbeveiliging aan de Vlaamse Regering*](#)
- VAN GILS (2024), [*Briefing nota 2024/07 over de herziening van de richtlijn stedelijk afvalwater*](#);
- SALV (2023a), [*Advies. VAP 2030 deel 1: Aanbevelingen voor een meer volgroeid beleidskader voor klimaataanpassing in Vlaanderen*](#)
- SALV (2023b), [*Advies. VAP 2030 deel 2: Krijtlijnen en handvaten voor het actieprogramma landbouw*](#)
- SALV (2024), [*Advies. Voorontwerp BVR bescherming drinkwaterproductie*](#)
- SERV (2024), [*Advies over de beleidsnota Omgeving 2024-2029*](#)

- SERV en MINARAAD (2019), [Advies 2022/019 over de hemelwaterverordening](#)
- SERV en MINARAAD (2023), [Advies over de eengemaakte Vlaamse Nutsregulator](#)
- WILLEMS *et al* (2025), [Water, schaarste en overlast](#) , Leuven Institute for Advanced Studies

Bijlage

Bron: <https://www.vmm.be/publicaties/financiering-van-water-in-vlaanderen-in-2020>